

Eva Uldriķe – mūzikas skolotāja, kas komponē bez mūzas palīdzības

Smiltenes vidusskolā viena no vērtībām ir cilvēki, kuri ar savu degsmi un darba mīlestību bagātina skolas dzīvi. Eva Uldriķe ir skolotāja, kura ne tikai spēj uzšķīlt mūzikas mīlestības uguni skolēnu sirdīs, bet arī komponē brīnišķīgas autordziesmas bērniem.

Šogad vienam no latviešu bērnu dzejas autoriem Vitautam Ļūdēnam aprit 80 gadi. Par godu šim notikumam skolotāja Eva radījusi 7 jaunas bērnu dziesmas ar minētā dzejnieka vārdiem, kuru pirmatskaņojumā piedalījās 2.-3.klašu ansamblis.

Aicināta uz sarunu, skolotāja labprāt dalās ar savu redzējumu par mūzikas pasauli un ļauj ieskatīties vēsturiskās likumsakarībās, kas radījušas viņas personību tādu, kāda tā ir šodien.

Evas bērnība pagājusi Bilskas pagastā, kur dzīvojusi viņas ģimene. Atmiņās spilgti palikuši mirkļi, kas pavadīti brīvā dabā. Tolaik viņa bijusi kustīgs bērns, kurš spējis atrast nodarbošanos jebkur un ar jebko. Eva stāsta: *Nebija mums tādas rotaļlietu pārbagātības kā tagad, daudz izfantazējām paši. Spilgti atmiņā palikušas daudzas pagalma spēles. Tāpat jau no bērnības esmu tāds kārtīgs „grāmatu tārps” - Bilskas bibliotēkas bērnu literatūras repertuārs tika pārlasīts neskaitāmas reizes.* Eva bijusi intraverts bērns, drīzāk vienpate, sava ceļa gājēja. Ģimenē mamma viņu un abas māsas audzināja būt atbildīgām un patstāvīgām. Jau no mazotnes bijis jāprot daudzus lauku darbus. Evā nostalgiski dzīvo atmiņas par ravēšanu, siena talkām un spilgtiem vasaras vakariem, kad pēc siena savākšanas drīkstēts nakti pavadīt šķūnī. Sienāžu kora muzikālās rapsodijas, miglas vāli pār laukiem, naksnīgi zvaigžņotas debesis un tūkstošiem domu.

Kad paaugās, Eva sāka apmeklēt tuvējo skolu Bilskā. Viņai parādījās interese par latviešu valodu un literatūru. Kā atceras pati Eva, *nepavisam pie sirds negāja matemātika un sports. Ar šodienas prātu novērtēju visu to daudzveidību, ko sporta skolotājs mums toreiz ļāva piedzīvot, bet toreiz šis mācību priekšmets manī izraisīja diezgan lielu stresu. Spilgti atmiņā palikuši brīži, kad ar klasesbiedriem „gājām izlūkos” uz vecās skolas ēku – muižu, kurā bija jau bīstami uzturēties, bet šķita ārkārtīgi saistoša vieta ar vecām burtnīcām, gāzmaskām utt.* Skolā pirmās divas klases nēsāta forma, kas tolaik šķitusi īpaša kleita ar baltām apkaklītēm un aprocēm. Sarafāns, savukārt, licies kā no modes skates. Pamatskolas gadi Evai saistās ar lielu pārmaiņu laiku valstiskā līmenī. Arī skolēnu vispārējā attieksme pret mācību procesu un pedagogiem toreiz, gadiem ritot, izmainījās.

Tā kā Eva komponē, ir mūzikas skolotāja, kordiriģente, un šī brīža darba dzīve viņai saistās ar mūzikas pasauli, interesanti uzzināt, kā viņa nonāca pie šīs izvēles. Viņa mūzikas skolā iestājusies diezgan vēlu - mācoties 4.klasē. Eva sākotnēji stājusies akordeona klasē, bet uzņemšanas komisija ieteikusi mācīties kora klasē. Interesi par mūzikas skolas apmeklēšanu mammai izrādījusi tāpēc, ka vecākā māsa Kristīne jau tur mācījusies. Eva saka, ka īsti viņai nekādas skaidrības nebija, kas tā mūzikas skola tāda ir, bet viņas uzmanību ļoti piesaistīja tas, kā māsa Kristīne mājās spēlēja kokli. Eva vaļsirdīgi atzīst: *Nevarētu teikt, ka man bērnībā bija kādas ļoti īpašas attiecības ar mūziku. Dziedāju skolas korī kā daudzi citi bērni. Ar mūzikas skolu gāja visādi. Šodien domāju, cik ļoti viss varēja izvērsties citādi un es varbūt būtu pavisam citā vietā. Biju slinka, nemācījos, bet spējas bija pietiekami labas, lai, īpaši nepiepūloties, iegūtu labas atzīmes. Kad biju mūzikas skolas trešajā vai ceturtajā klasē, piedzīvoju īstu krīzi un vispār brīnos, kā toreiz skolotāji spēja mani paciest. Nevaru īsti pat paskaidrot, kāpēc, bet sāku kavēt stundas. Vienu, otru, trešo, kamēr saraksts ievilkās tik garš, ka pašai nu kļuva bail tur parādīties. Meloju mammai, viņa man uzticējās, dienasgrāmatu vienmēr nepārbaudīja, līdz kādu dienu atskanēja zvans no mūzikas skolas... Atceros, kā toreiz palika kauns pēc sarunas ar mammu. Viņa man teica, ka atdod pēdējo naudu, lai mēs – visas trīs māsas – varētu mācīties mūzikas skolā. Mācību maksa un autobusa biļetes prasīja daudz līdzekļu no ģimenes nelielā budžeta. Mamma rūpējās par mums viena. Tikai daudz vēlāk spēju aptvert, ko šis laiks ir prasījis no viņas, cik daudz viņa ir mums devusi. Bet laikam katru no mums dzīve noliek pareizajā vietā. Paldies arī mūzikas skolas skolotājiem, kuri tomēr man noticeja un ļāva turpināt iesāktu mūzikas taciņu. Pēc pamatskolas Eva iestājusies Smiltenes ģimnāzijā, kur mācījusies tikai 1 gadu, jo jutusies tur diezgan lielā diskomfortā. Eva dalās pieredzē: *Bija tāda sajūta, ka esmu uz citas planētas – fizika, ķīmija, matemātika – tas manam prātam bija kosmoss. Tolaik viena mana draudzene bija iestājusies Cēsu mūzikas koledžā, un es nolēmu**

arī darīt to pašu. Paldies kora klases skolotājai Baibai Žēbinai, kas iedrošināja un sagatavoja mani iestājeksāmeniem. Viņa pati bija mācījusies Jelgavas mūzikas koledžā un ieteica man arī tur aizbraukt uz konsultācijām. Salīdzinot Cēsu un Jelgavas skolas, izvēlējos otru. Mamma gan ļoti uztraucās pirmos studiju gadus, jo bija tik tālu prom un vēl tā nelāgā pieredze ar manu skološanos Smiltēnē, vispār pusaudžu gados bija liela dumpiniece. Bet ar laiku, domāju, arī viņa saprata, ka esmu īstajā vietā. Jelgavas laikā biju īsts paraugstudents. Pa dienu lekcijas, tad neliela atpūta mājās (īrējām istabas, jo kopmītņu koledžai tolaik nebija), un vakarā atpakaļ uz skolu – vingrināties klavierspēlē un gatavot mājasdarbus. Un tā darbīgā ritmā pavadīti četri gadi. Pēc koledžas beigšanas reti kurš students izvēlējās augstskolu, kas ir nesaistīta ar mūziku. Tādēļ arī Eva devusies uz Mūzikas akadēmiju, kur studējusi mūzikas pedagogiju un kordirigēšanu. Studiju laiks Jelgavā viņai joprojām ir vismīļākais, jo tur Eva jutusies ļoti labi. Skolas vidē bijusi tāda īpaša mākslinieciskā aura, kas ļāvusi patiešām atrasties personībai. Tikai tolaik radusies pirmā apjausma, ka ir nonākts īstajā vietā.

Skolotājas karjeras ceļš likumsakarīgi aizsācies piecpadsmit gadu vecumā. Pirmais amats, kas saistīts ar mūzikas pasauli, bija sieviešu vokālā ansambļa vadīšana Bilskas pagastā laikā, kad Eva mācījusies pamatskolā 8.klasē. Šodien skolotājai grūti tam noticēt. Vēlāk, kad Eva studējusi Mūzikas akadēmijas 2. kursā (2003. g.), paralēli sākusi strādāt par Strenču jauktā kora „Rītu puse” diriģenti. Mūzikas pedagoga darba gaitas uzsākusi 3.kursa laikā – Iecavas mūzikas skolā par solfedžo skolotāju un kora diriģenti. Smiltēnē Eva strādā kopš 2011.gada.

Domājot par profesijas misiju un skolotāja būtību, Eva atklāj: *Darbs patiešām ir arī mans vaļasprieks. Mūziku mācīt es sāku pieaugušiem cilvēkiem, bet ar laiku „paliku arvien maziņāka” – nu mācu tikai sākumskolā un pirmskolā mazajiem no pusotra gada vecuma. Apzināti pati laikam neesmu izvēlējusies skolotāja ceļu, manā dzīvē vienkārši ir gadījušies kolosāli skolotāji, kuri manī šīs profesijas pārstāvi ir ieraudzījuši, novirzot mani pa īsto ceļu. Šad tad iedomājos, ko citu es varētu darīt, ja nebūtu mūzikas skolotāja. Pavisam godīgi – neko citu nevaru iedomāties. Skolotāju Evu iedvesmo labi koncerti. Viņa cenšas pēc iespējas biežāk kaut kur būt un kaut ko paklausīties. Viņa augstu vērtē grāmatas. Ļoti patīk latviešu rakstnieku darbi. Spēku dod sajūta, ka darbavietā tevi novērtē. Iedvesmo mazo ķiparu neviltotās emocijas nodarbību laikā. Pozitīvi uzlādē ikgadējais ģimenes „meiteņu brauciens”, kad mamma, māsa un meitas, vīrus atstājot mājās, dodamies 3 dienu braucienā, apceļojot Latviju, Igauniju. Tās ir mazās laimītes, Eva saka.*

Domājot par dziesmu radīšanas procesu, viņa stāsta, ka tas ir vairāk strukturēts un mērķtiecīgs process, nekā spontāns: *Mūza neatnāk... Man nav tādu sajūtu, kā citiem, kas komponē, kad galvā kaut kur skan jauna melodija, un tev tā vienkārši ir jāpieraksta. Patiesībā visu, ko esmu komponējusi, esmu rakstījusi nepieciešamības vadīta. Piemēram tad, kad trūkst dziesmas par konkrētu tēmu. Gadījumos, ja mūzika, kas ir, tobrīd neuzrunā, vai arī kā pasūtījuma darbus. Vispirms meklēju dzeju. To, kas notiek tālāk, tā īsti nevaru noformulēt. Vienkārši spēlēju, improvizēju, notis atnāk pašas. Nezinu, no kurienes...*

Atceroties mūzikas radīšanas procesu Vitauta Lūdēna dzejai, Eva atklāj, ka sākotnēji izvēlējusies tēmas. Svarīgi, lai bērnam būtu interesants un saistošs dziesmas teksts. *Par cik zināju, ka šajā projektiņā iesaistīšu skolas bērnus, nevis pirmsskolniekus, tad arī melodija nevar būt pārāk vienkāršota. Lielu vērību pievēršu pantmēram. Nevaru uzrakstīt dziesmu, ja dzejolim nav skaidra struktūra. Lielākoties Eva raksta pirmsskolas vecuma bērniem, jo ar viņiem sanāk daudz strādāt. Bērnu dziesmām viņa ir izvēlējusies dažādus autorus – Uldi Ausekli, Māru Cielēnu, Inesi Zanderi u.c. Viņasprāt, bērnu dzejai jābūt ilustratīvai, ar dažādiem izsaučieniem – blīkš, spurkš, sik, sik, cap, cap, cap, bums utt. Tas mazos vairāk aizrauj. Patiesībā īstā „vaininiece” pie tā, ka Eva komponē, ir dzejniece un latviešu valodas, literatūras skolotāja Regīna Melzoba, kura pirms dažiem gadiem skolotāju uzrunāja sacerēt dziesmu ciklu savai literārajai pasakai. Izdevās gluži labi, un *maisam gals bija vaļā*. Ar Regīnas Melzobas vārdiem ir tapušas arī vairākas dziesmas, kas piemērotas pieaugušo auditorijai. Komponiste mēģinājusi skaņās ietērt arī dzejnieces Smaidas Maskinas dzeju. Šī gada janvārī Eva, Regīna Melzoba un Smaida Maskina ar autorvakaru viesojusies Cēsīs. Pa šiem gadiem būs iekrājušās pietiekami daudz dziesmiņu un dziesmu. Kas zina, varbūt kādreiz sanāk arī kāda grāmata!*

Evas personīgā muzikālā gaume ir kā kaleidoskops. Viņa klausās visdažādāko mūziku. Tas atkarīgs no noskaņojuma. Māksliniecei ļoti patīk džeza mūzika. Ja liriskāks noskaņojums, tad viņa klausās izcilā trompetista *Chris Botti* spēli. Eva novērtē labus latviešu izpildītājus, kuriem ir nopietna attieksme pret to, ko viņi dara, piemēram, Daumants Kalniņš, Intars Busulis, Jānis Stībelis. Reti, bet labprāt klausās arī labu kora mūziku. Tā kā Evā rit daļa slāvu asiņu, tad šad tad viņa paklausās kaut ko no krievu mūzikas. Labprāt apmeklē bigbenda vai pūtēju orķestra koncertus. Mūzika, kas nepavisam nav viņējā, ir hiphops un reps.

Pavasari gaidot, Eva dzer bērzu sulas un cenšas saņemt fiziskām aktivitātēm, lai aizdzītu ziemas nogurumu. Muzikālā skolotāja līdzcilvēkiem novēl: *Priecāties par dzīvi, jo mums apkārt ir tik daudz brīnišķīgu lietu un notikumu! Novērtēsim viens otru!*

